

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა №7

04.02.2021

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში, მოლითი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის, მათ შორის სოფ. ზვარეს მიმდებარედ დაგეგმილი კმ 20+760- 23+060 საპროექტო ცვლილება

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: სს „საქართველოს რკინიგზა“, ქ. თბილისი თამარ მეფის გამზირი №15;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ხარაგაულის, ზესტაფონის და ხაშურის მუნიციპალიტეტები;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 08.07.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: სს „საქართველოს რკინიგზა“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში სს „საქართველოს რკინიგზას“ მიერ წარმოდგენილია, ხარაგაულის მუნიციპალიტეტში, „თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში, მოლითი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის, მათ შორის სოფ. ზვარეს მიმდებარედ დაგეგმილი კმ 20+760- 23+060 საპროექტო ცვლილების“ სკოპინგის ანგარიში. სკოპინგის დასკვნით გაცემის მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სს „საქართველოს რკინიგზამ“, 2020 წლის 5 ოქტომბერს (წერილი N15670) სამინისტროში დამატებით წარმოადგინა ინფორმაცია დაგეგმილი პროექტის შესახებ, „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ მოდერნიზაციის ფარგლებში გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებების და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშების შესახებ, ასევე დამატებითი ინფორმაცია მოიცავს ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ ტერიტორიაზე (Borjomi-Kharagauli 2 – GE0000056) ზემოქმედების საკითხებს და ზვარეს მინერალურ წყლებზე შესაძლო ზემოქმედების რისკებს. გარდა ამისა, 2020 წლის 21 დეკემბერს სს „საქართველოს რკინიგზამ“ დამატებითი ინფორმაციის სახით (წერილი N 20108) სამინისტროში წარმოადგინა დაგეგმილი საქმიანობის კორექტირებული shp ფაილები, რადგან სკოპინგის ანგარიშთან ერთად წარმოდგენილი shp ფაილები მოიცავდა უკვე აშენებულ სარკინიგზო მონაკვეთებს/ინფრასტრუქტურულ ნაგებობებს და არ იდენტიფიცირდებოდა არსებული და დაგეგმილი მონაკვეთების შესახებ ინფორმაცია. დამატებით იქნა ასევე წარმოდგენილი ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ ტერიტორიაზე (Borjomi-Kharagauli 2 – GE0000056) ზემოქმედების შეფასების ანგარიში, რომელშიც შეფასებულია რკინიგზის მოდერნიზაციის

პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების შედეგად ზურმუხტის ტერიტორიაზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზეგავლენა და მოცემულია შესაბამისი რეკომენდაციები და შემარბილებელი ღონისძიებები. აღნიშნული დოკუმენტაცია სრულყოფილად არ მოიცავს მოლითი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის, მათ შორის სოფ. ზვარეს მიმდებარედ დაგეგმილი კმ 20+760- 23+060 საპროექტო ცვლილებით გათვალისწინებულ ტერიტორიას. წარმოდგენილი ინფორმაციის თანახმად, სარკინიგზო დერეფანი ზვარეს მინერალური წყლის ლიცენზირებული (№10000648, ლიცენზია გაცემულია 30.12.08 წ. 25 წლის ვადით) საბადოს ჭაბურღილებთან მდებარეობს 17 მეტრის დაშორებით. აღნიშნულთან დაკავშირებით, 2021 წლის 28 იანვრის სამინისტროს მიერ გაგზავნილი იქნა წერილი (N 618/01) სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოში, რომლის პასუხად, წიაღის ეროვნული სააგენტოს აღნიშნავს (წერილი N 22/299), რომ ზვარეს მინერალური წყლის ლიცენზირებული (№10000648, ლიცენზია გაცემულია 30.12.08 წ., 25 წლის ვადით) საბადოს ჭაბურღილებთან უშუალო სიახლოვის გამო, დაგეგმილი საქმიანობა ნაწილობრივ მოიცავს აღნიშნული საბადოს სანიტარიული დაცვის მეორე ზონის ტერიტორიას, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ განსახორციელებელი პროექტი წარმოადგენს სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი მნიშვნელობის პროექტს, სააგენტოს მიაჩნია, რომ წარმოდგენილი პროექტი უნდა განხორციელდეს იმ პირობის დაცვით, რომ ლიცენზიის მფლობელს ხელი არ შეეშალოს ლიცენზიით გათვალისწინებული საქმიანობის განხორციელებაში.

„თბილისი-ბათუმის“ მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზის „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ მოდერნიზაციაზე 2011 წლის 10 ივნისის N8 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-405 (14.05.2019). აღნიშნული მონაკვეთის ფარგლებში ასევე გაიცა 4 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება:

- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-914 23.09.2019 (ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე N11 05.03.2014) - „თბილისი-ბათუმის“ მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზის „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ „მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ახალი სარკინიგზო ხაზის 17+100კმ-23+000კმ-იანი მონაკვეთის პროექტში შეტანილი ცვლილებები“, რაც ითვალისწინებს „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ სარკინიგზო მაგისტრალის მე-6, მე-7, მე-8 გვირაბების პროექტის ცვლილებას;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-935 (27.09.2019), N54 (29.10.2014) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე) - „თბილისი-ბათუმის“ მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზის „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ „მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილ მე-9 გვირაბის დასავლეთ პორტალის პროექტში ცვლილების შეტანა“, რაც ითვალისწინებს „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ სარკინიგზო მაგისტრალის მე-9 გვირაბის დასავლეთ პორტალის ნიშნულის ცვლილებას;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N 2-968 (29.11.2018) თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის (სადგური „მოლითის“ და მე-8 გვირაბის დასავლეთ პორტალს შორის არსებული მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები), რაც ითვალისწინებს სოფელ ზვარეს მიმდებარედ მე-8 გვირაბის აღმოსავლეთ პორტალსა და მე-9 გვირაბის დასავლეთ პორტალს შორის სარკინიგზო ხაზის ღერძის ცვლილებას;

- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N 2-192 (28.02.2020) - „თბილისი-ბათუმის“ მაგისტრალური სარკინიგზო ხაზის „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში, ზესტაფონი-ხარაგაულის მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება), რაც ითვალისწინებს რკინიგზის დერეფნის, საინჟინრო ნაგებობების ადგილმდებარეობის და ტექნიკური პარამეტრების ცვლილებას, კერძოდ: 3 ახალი გვირაბის პორტალების ადგილმდებარეობის, სიგრძეების და გვირაბების ღერძის ცვლილებას;

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სს „საქართველოს რკინიგზას“ დაგეგმილი აქვს გაერთიანებული გზშ-ის ანგარიშის მომზადება და ერთიანი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც მოიცავს „ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის“ სარკინიგზო მაგისტრალის ყველა ზემოაღნიშნულ მონაკვეთს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, „მოლითი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის, მათ შორის სოფ. ზვარეს მიმდებარედ დაგეგმილი კმ 20+760- 23+060 საპროექტო ცვლილების“ მიხედვით, სარკინიგზო მაგისტრალის დერეფნის მარშრუტი ძირითად მონაკვეთებზე უცვლელი რჩება, ხოლო ზოგიერთ მონაკვეთზე გათვალისწინებულია რკინიგზის ღერძის ცვლილებები. ასევე, იცვლება ხიდების და წყალგამტარების განთავსების ადგილები, გვირაბების ღერძები, სიგრძეები და პორტალის პარამეტრები. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, სარკინიგზო ხაზის დერეფანი იცვლება შემდეგ მონაკვეთებზე:

- 2017 წელს სოფ. ზვარეს მიმდებარე ტერიტორიაზე სამშენებლო სამუშაოების პროცესში გააქტიურდა მეწყრული პროცესები, რის შედეგადაც, აღნიშნულ მონაკვეთზე (საპროექტო რკინიგზის ხაზის 22+800-23+050 კილომეტრი) შეჩერდა სამშენებლო სამუშაოები და განხორციელდა დამატებითი გეოლოგიური კვლევები. კვლევებისა და საპროექტო უბნის შესწავლის საფუძველზე, მოხდა ალტერნატიული სარკინიგზო დერეფნის შერჩევა, რომელიც ხიდის საშუალებით გაივლის მეწყრული სხეულისგან მოშორებით, მდინარე ზვარულას მარცხენა სანაპიროზე, ხოლო აღნიშნული მონაკვეთის შემდეგ მიწის ვაკის გრძელდება ნახევარყრილით და შემაკავებელი კედლებით, რომელიც დაშორებულია ზვარეს მინერალური წყლის ჭაბურღილებიდან არანაკლებ 17 მეტრით.
- პროექტში მოხდა რკინიგზის სადგურ მოლითის ადგილმდებარეობის ცვლილება. 2017 წელს მოლითის არსებული რკინიგზის სადგური შევიდა კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ძეგლების სიაში, რის შედეგადაც, აღნიშნული მონაკვეთზე სარკინიგზო ხაზის დერეფანმა გადაინაცვლა მდინარე ჩხერიმელას კალაპოტის სიახლოვეს. პროექტის მიხედვით, ახალი სარკინიგზო ხაზი განთავსდება მიწაყრილზე, რომლის საპროექტო სიმაღლეც შეადგენს 6 მეტრს.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის განხორციელების მიზნით, მოლითი-ხაშურის მონაკვეთზე მოწყობილია სამი სამშენებლო ბანაკი (სოფ. ზვარე, სოფ. ბეჟათუბანი, სოფ. ქვიშხეთი), ხოლო გვირაბის პორტალებთან - სამშენებლო მოედნები. სამშენებლო ბანაკების ტერიტორიებზე განთავსებულია სამშენებლო ინფრასტრუქტურა (ბეტონის კვანძები, ინერტული მასალების სამსხვრევ-

დამხარისხებელი საამქროები). სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, უცვლელი რჩება სამშენებლო ბანაკებისა და სანაყაროების ადგილმდებარეობა, ხოლო ახალი სამშენებლო ბანაკების მოწყობა დაგეგმილი არ არის. გვირაბების სამშენებლო სამუშაოებისათვის საჭირო ასაფეთქებელი მასალების შესანახად სამშენებლო ბანაკებზე მოწყობილია სპეციალური ლითონის კონტეინერები.

გარდა ამისა, სს „საქართველოს რკინიგზის“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი დამატებითი ინფორმაციის (წერილი N15670) თანახმად, ხაშური-ხარაგაული-ზესტაფონის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში, სარკინიგზო ხაზის (კმ 2320 - 2343) 23 კმ სიგრძის მონაკვეთზე დაგეგმილი იყო 400 მ რადიუსის მრუდების გამოყენებით, 4 ძირითადი უბნის რეკონსტრუქცია, რაც ითვალისწინებდა არსებული ერთლიანდაგიანი რკინიგზის გადაკეთებას ორლიანდაგიან სარკინიგზო ხაზად, ასევე 3 ორზოლიანი გვირაბის მშენებლობას საერთო სიგრძით 2665 მ და სადგურ ძირულას რეკონსტრუქციას. დღეის მდგომარეობით მშენებლობა დასრულებულია სარკინიგზო ხაზის 2320 კმ-დან 2329 კმ-მდე, ხოლო დარჩენილ 2330 კმ-დან 2343 კმ-მდე მონაკვეთზე (ძირულა-შორაპანი) მიმდინარეობს სამშენებლო სამუშაოები. ასევე დასრულებულია სამი ორზოლიანი გვირაბის მშენებლობა და ამჟამად მიმდინარეობს გვირაბების შიდა მოპირკეთების სამუშაოები. სამი ორზოლიანი გვირაბის საერთო სიგრძე პროექტის მიხედვით იყო 2665 მ, თუმცა საჭირო გახდა გვირაბების ჯამური სიგრძის გაზრდა 2930 მეტრამდე. კერძოდ მე-11 გვირაბის სიგრძე გაიზარდა - 860 მეტრამდე, მე-12 გვირაბის 1095 მეტრამდე, ხოლო მე-9 გვირაბის - 975 მეტრამდე.

მოლთი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის ზოგიერთი მონაკვეთი, მდებარეობს ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ ტერიტორიებზე (Borjomi-Kharagauli 2 – GE0000056) და (Borjomi-Kharagauli – GE0000010). სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი იქნება კვლევები, რომლის საფუძველზეც დაზუსტდება ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებზე, ფლორისა და ფაუნის წარმომადგენლებზე ზემოქმედების საკითხები და განსაზღვრული იქნება შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე 2020 წლის 31 ივლისს ზემოაღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის, სოფ. ზვარეს ბაღის ეზოში (ღია სივრცეში). საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, სს „საქართველოს რკინიგზის“, ხარაგაულის მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე ყურადღება გამახვილდა რამდენიმე საკითხზე: ახალი სარკინიგზო ბაქანის მოწყობა, განსახლებისა და საპროექტო ტერიტორიების სიახლოვეს არსებული საყოფაცხოვრებო ტერიტორიების საკითხი, დაგეგმილი ცვლილების ფარგლებში მთის ფერდობის მოჭრის, მშენებლობის შედეგად უახლოეს წარსულში გააქტიურებული მეწყრული პროცესისა და მის მიერ ჩამოშლილი მიწის მართვის საკითხი, ზვარეს მინერალური წყლის შესაძლო დაზიანების საკითხი, მშენებლობის დროს მტვრის

გავრცელებისას მიმდებარე ტერიტორიების მორწყვა, ასევე გვირაბიდან გამოტანილი და ხეობაში განთავსებული მიწაყრილისა და საქონლის/პირუტყვის გადასარევი გზის საკითხი. ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით შესაბამისი განმარტებები (რომელიც აისახა საჯარო განხილვის ოქმში) გააკეთეს სს „საქართველოს რკინიგზის“ წარმომადგენლებმა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში ფ/პ გიორგი ფანქველაშვილის მიერ აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით წარმოდგენილი იქნა შენიშვნები და რეკომენდაციები, რომლებიც ეხებოდა მთის გაჭრის სამუშაოებით გამოწვეულ რისკებს, მეწყრული პროცესების გააქტიურების საშიშროებას და სამშენებლო უბნების გარკვეულ მონაკვეთებზე სარეკულტივაციო სამუშაოების განხორციელების მოთხოვნას. აღნიშნულთან დაკავშირებით, სკოპინგის დასკვნის შესაბამის თავებში მოთხოვნილია ინფორმაცია კვლევების, საშიში გეოდინამიკური პროცესების განსაზღვრის/პრევენციის და შესაბამისი საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ, ასევე სარეკულტივაციო სამუშაოების ჩატარების შესახებ.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - საპროექტო ცვლილების დეტალური აღწერა;
 - საპროექტო ცვლილებების საჭიროების დასაბუთება;
 - საპროექტო ცვლილებების ტექნიკური სქემა;
 - ინფრასტრუქტურული ობიექტების და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა, ტექნიკური პარამეტრები

- საპროექტო ცვლილებების განხორციელების ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
- სარკინიგზო ხაზის საპროექტო ცვლილებების თითოეული მონაკვეთების დეტალური აღწერა (უკვე შესრულებული და დაგეგმილი სამუშაოების მითითებით) კილომეტრ ნიშნულების მითითებით;
- რკინიგზისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის განთავსების ტერიტორიის GIS კოორდინატები (shp ფაილების მითითებით) არსებული და საპროექტო მონაკვეთების მითითებით, ასევე იმ მონაკვეთების პოლიგონური shp ფაილები, რომელთა ცვლილებაც დაგეგმილია პროექტით;
- წარმოდგენილი უნდა იყოს რკინიგზის ბუფერიდან მანძილი უახლოეს მოსახლესთან, ასევე ფიზიკური და ეკონომიკური განსახლების შესახებ ინფორმაცია; დაზუსტებული მონაცემები დაგეგმილი სამუშაოების განხორციელების დერეფანში მოქცეული კერძო მესაკუთრეების შესახებ, შესაბამისი საკომპენსაციო ღონისძიებების მითითებით;
- გრუნტის წყლების ნიშნულის შესახებ ინფორმაცია, საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების გათვალისწინებით;
- ზვარეს მინერალური და ბალნეოლოგიური წყლის საბადოებზე ზემოქმედების შეფასება, კვლევა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- **გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში, საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობა წარმოდგენილი უნდა იყოს ქვეთავების სახით, შემდეგი თანმიმდევრობით:**
 - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
 - გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
 - სეისმური პირობები;
 - ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
 - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც);
- **გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების ნაწილისათვის წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
 - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, კონკრეტული პრევენციული ღონისძიებების მითითებით.
- რკინიგზის ტრასის, მდინარეზე გადაკვეთის ადგილებში, საკვლევი უბნების საინჟინრო ჰიდროლოგიური მახასიათებლები და საჭიროების შემთხვევაში, ნაპირდამცავი ღონისძიებები.
- მშენებლობის ეტაპზე დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- სამშენებლო ბანაკების/მოედნების დეტალური აღწერა;
- სანაყაროების დეტალური აღწერა, გამონამუშევარი ფუჭი ქანების როგორც დროებითი, ასევე საბოლოო განთავსების პირობები (თითოეული სანაყაროს ადგილმდებარეობის GPS კოორდინატების და shp ფაილების მითითებით) და ინფორმაცია სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ;

- მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- სამშენებლო სამუშაოების (წინასამშენებლო/მოსამზადებელი, მშენებლობის ეტაპის) თანმიმდევრული აღწერა დეტალურად და შესაბამისი ვადები;
- იმ ტერიტორიებზე, სადაც დაგეგმილია სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება სამშენებლო ტექნიკის ტრანსპორტირების მარშრუტი და სქემა;

5. გზმ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ნედლეულისა გამოყენებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა;
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- იმ შემთხვევაში, თუ პროექტში შეტანილი ცვლილებების გათვალისწინებით, ადგილი ექნება ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლების ჩაშვებას, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ზედაპირული წყლის ობიექტში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების პროექტი;
- ზემოქმედება ნიადაგზე, ნიადაგის მოხსნის და დასაწყობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. ნიადაგის შესაძლო დაბინძურება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობა/ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- იმ შემთხვევაში თუ დაგეგმილია ბურღვა/აფეთქებითი სამუშაოების განხორციელება, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია ბურღვა/აფეთქებითი სამუშაოების ჩატარების შესახებ, აღნიშნული სამუშაოების განხორციელების საჭიროებისა და შესაბამისი საპროექტო მონაკვეთების (კილომეტრ ნიშნულებით და სქემატურად) აღწერა, იმ ადგილების დეტალური შესწავლა და შეფასება, სადაც პროექტის მიხედვით დაგეგმილია აფეთქებითი სამუშაოების განხორციელება; ინფორმაცია ფეთქებადი ნივთიერების გამოყენების დროს შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ (გარემოს ყველა კომპონენტზე); ასევე ასაფეთქებელი ნივთიერებების შენახვის ადგილისა და უსაფრთხოების ნორმების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ზედაპირული და გრუნტის წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედების შეფასება;
- ვინაიდან პროექტით გათვალისწინებული სარკინიგზო ხაზის ზოგიერთი მონაკვეთი გადის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, საქმიანობა უნდა შეთანხმდეს სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან და გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია; გზმ-ის ანგარიშში, ასახული უნდა იქნას ჭრას დაქვემდებარებული მცენარეების სახეობრივი შემადგენლობის და მახასიათებლების დეტალური კვლევა

(ტაქსაცია). საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობების ჭრის შემთხვევაში, ასევე გზშ-ის ანგარიშში აისახოს რომელი ინფრასტრუქტურის განთავსების ადგილას იგეგმება დაცული სახეობების მოჭრა და რა რაოდენობით (არსებობის შემთხვევაში), ასევე ზემოქმედება ეროვნული კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატზე. ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, მათ შორის საჭიროების შემთხვევაში ჰაბიტატის აღდგენის ღონისძიებებზე.

- გზშ-ის ფარგლებში აისახოს ინფორმაცია სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ საბინადრო ადგილებზე, ფრინველებზე (განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- ნარჩენების მართვის გეგმა. ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- რკინიგზის მოწყობისა (საპროექტო ცვლილებების) და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- რკინიგზის მოწყობისა (საპროექტო ცვლილებების) და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- გზშ-ის ფარგლებში ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი;

ანგარიშში უნდა აისახოს, სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე, მათ შორის იქთიოფაუნაზე. საჭიროების შემთხვევაში, განისაზღვროს შემარბილებელი ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებები. ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებების თავი და მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

ასევე გზშ-ის ანგარიშით წარმოდგენილი უნდა იყოს კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის (სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე) და შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები.

დაგეგმილი მშენებლობის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა უნდა განხორციელდეს და წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში. ასევე, „განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების (გარდა რადიაციული ან ბირთვული ობიექტების მშენებლობისა) მშენებლობის ნებართვის გაცემის წესისა და სანებართვო პირობების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 31 მაისის N257 დადგენილების 50-ე მუხლის მე-2 პუნქტის, პირველი ქვეპუნქტის (მაგისტრალური რკინიგზა) თანახმად, სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სამშენებლო სამუშაოები განეკუთვნება განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტებს. „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე კარიერის დამუშავებაზე და სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების, ასევე საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის მშენებლობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული ორგანო სამინისტროს (აღნიშნული უფლებამოსილება დელეგირებულია სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოზე) დადებითი დასკვნის საფუძველზე. ხოლო, ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად სამინისტროს (სააგენტოს) დასკვნის საფუძველია შესაბამისი ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა, რომლის ჩატარებას უზრუნველყოფს მიწის სამუშაოების განხორციელებით დაინტერესებული პირი.

სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებულ შეუსწავლელ სამშენებლო უბნებზე უნდა განხორციელდეს კანონმდებლობით გათვალისწინებული კვლევითი სამუშაოები, ხოლო კვლევის ანგარიში წარდგენილი უნდა იყოს სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოში შესაბამისი დასკვნის მოსამზადებლად. შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია წარმოდგენილ იქნას გზმ-ის ანგარიშში.

სკოპინგის ანგარიშით წარმოდგენილი shp ფაილების მიხედვით, საპროექტო ცვლილებების ფარგლებში, რკინიგზის დერეფანი კვეთს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს, ხოლო სამინისტროში სს „საქართველოს რკინიგზის“ მიერ წარმოდგენილი დამატებითი ინფორმაციის (წერილი N 20108) მიხედვით, სკოპინგის ანგარიშთან ერთად წარმოდგენილი shp ფაილები მოიცავდა უკვე არსებულ ინფრასტრუქტურას, ხოლო დაგეგმილი საქმიანობის (საპროექტო ცვლილებების) shp ფაილები არ ხვდება დაცული ტერიტორიების საზღვრებში. გზმ-ის ანგარიშში დაზუსტებული (shp ფაილებით, კილომეტრ ნიშნულებით და სქემატურად) უნდა იყოს საპროექტო ცვლილებების ფარგლებში თითოეული ინფრასტრუქტურული ობიექტების (არსებული და საპროექტო) შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის რკინიგზის არსებული ხაზის/გვირაბის მდებარეობა ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკთან მიმართებით.

სკოპინგის ანგარიშთან ერთად საპროექტო ცვლილებების გათვალისწინებით წარმოდგენილი shp ფაილების მიხედვით, საპროექტო არეალის ნაწილი ემთხვევა ზურმუხტის დამტკიცებულ ტერიტორიებს (Borjomi-Kharagauli 2 – GE0000056) და (Borjomi-Kharagauli – GE0000010). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დაზუსტებას

საჭიროებს აღნიშნულ ტერიტორიებთან დაკავშირებით დაგეგმილი ცვლილებების საკითხი. ამასთან გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს ზურმუხტის ქსელის ზემოაღნიშნულ ტერიტორიებზე ზემოქმედების შეფასება, ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება.

სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ საპროექტო ცვლილებების გათვალისწინებით ხდება გვირაბების ღერძების, სიგრძეებისა და პორტალების პარამეტრების ცვლილება. გზის ანგარიშში დაზუსტებული (shp ფაილებით, კილომეტრ ნიშნულებით და სქემატურად) უნდა იყოს კონკრეტულად რომელი გვირაბების სიგრძეები, ღერძები, პორტალები და ინფრასტრუქტურული ერთეულები იცვლება, ასევე დაგეგმილი ცვლილებები შედარებული უნდა იქნეს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნებით გათვალისწინებულ მონაკვეთებთან. გარდა ამისა, გვირაბების ღერძების, პორტალების და სიგრძეების (არსებული და საპროექტო) შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილი უნდა იყოს გზის ანგარიშში.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ცვლილებები ითვალისწინებს რკინიგზის სადგურ მოლითის ადგილმდებარეობის ცვლილებას, რადგან 2017 წელს მოლითის არსებული რკინიგზის სადგური შევიდა კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ძეგლების სიაში, რის შედეგადაც, აღნიშნული მონაკვეთზე სარკინიგზო ხაზის დერეფანმა გადანაცვლა მდინარე ჩხერიმელას კალაპოტის სიახლოვეს. გზის ანგარიშში წარმოდგენილი (shp ფაილებით, კილომეტრ ნიშნულებით და სქემატურად) უნდა იყოს ინფორმაცია კონკრეტულად რა მონაკვეთზე ხდება სარკინიგზო ხაზის დერეფნის გადანაცვლება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, გვირაბების სამშენებლო სამუშაოებისათვის საჭირო ასაფეთქებელი მასალების შესანახად სამშენებლო ბანაკებზე მოწყობილია სპეციალური ლითონის კონტეინერები. გზის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საპროექტო ცვლილებების გათვალისწინებით ასაფეთქებელი მასალების გამოყენების შესახებ ინფორმაცია;

გზის ანგარიშში დასაბუთებულად უნდა იქნეს წარმოდგენილი კონკრეტულად რომელ მონაკვეთებს ეხება ცვლილებები და მოცემული უნდა იქნეს კონკრეტულად აღნიშნული უბნების (მონაკვეთების) შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს აღნიშნულ მონაკვეთებთან დაკავშირებით გაცემული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებების ძალადაკარგულად გამოცხადების შესახებ მოთხოვნა ასეთის საჭიროების შემთხვევაში.

- გზის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ ჩატარებული გეგმიური და არაგეგმიური შემოწმებების დროს გამოვლენილი დარღვევების აღმოფხვრისთვის სამინისტროს მიერ განსაზღვრული ქმედებების და გონივრული ვადების შესახებ ინფორმაცია. კერძოდ, ზემოაღნიშნული წარმოდგენილი უნდა იქნეს ერთიანი ცხრილის სახით, სადაც გამოვლენილი დარღვევების, კონკრეტული ქმედებების და შესაბამისი გონივრული ვადების გარდა **მნიშვნელოვანია**, მითითებული იყოს განსაზღვრულ ვადებში დარღვევების აღმოფხვრამდე შესასრულებელი **გარემოსდაცვითი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია**. ცხრილში თანმიმდევრულად, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნების მიხედვით, უნდა აისახოს გამოვლენილი დარღვევები, კონკრეტული პრევენციული ქმედებები, შესაბამისი გონივრული

ვადები და საბოლოო მიზნის მისაღწევად განსაზღვრული გარემოსდაცვითი ღონისძიებები.

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში სს „საქართველოს რკინიგზის“ მიერ წარმოდგენილ თბილისი-მახინჯაურის მთავარი სარკინიგზო მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტის ფარგლებში, მოლითი - ხაშურის სარკინიგზო უბნის მათ შორის სოფ. ზვარეს მიმდებარედ დაგეგმილი კმ 20+760- 23+060 საპროექტო ცვლილების პროექტზე სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი/შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.